

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLOV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbıə ləyoğətə fikfamon iyan çəvon bərobərbıə, yəndıku conıbə həxon zıne - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosinə şərtbe bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nıfrat kardeəti başəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malıkbıə, tarsıku, ehtıjocıku ozodbıə dınyo ofəyemonəti çı başəriyyəti ən ali piyaybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılmi-istıbdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə gıyom eşte məcbur nıbe təmin kayro insoni həxon de gənuni hukuməti dasti mıdafiə karde zərurıbe bə nəzə seədə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbıə Milləton xəlqon İbıə Milləton Təşkiləti (İMT) Nızomnomədə bə əsosinə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan gıyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyən hevuə ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğgi nailbe iyan bo jimoni şəraitı çəkbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seədə;

Uzvbıə devləton de İMT həmkəoti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosinə ozodətiyon bəməl vərdero koməqəti karde baştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardəyo həmonə ehdəpeqətaəyon bə vırə rosniye yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seədəy;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təki, açəyan bə vırə rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dävəlaton joğə cəhd bıkan ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan in Bəyonnomə ıstə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarıfvonəti ya de tədrisə roy bə in həxon iyan ozodətiyon hurmatkarde iyan əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbıə xəlğon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobıə əraziyonədə jiye xəlğon arədə həmməyəvo iyan effektiv zınə bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon baştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əve ki, deyəndi mınasibətatə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs ıstə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyan co ağıdə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqə iyan co vəziyyətiku başıkrə nıbə in Bəyonnomədə elon kardə bıə həmmə həxon iyan ozodətiyon malik bənıne.

Çımıku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbıə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mistəğiləti, ğəyyuməti jiyobe, ıstənidarənibə be ya suverenəti har curə şıklədə məhdud beku başıkrə nıbə, siyasiya, huğuğiyə iyan beynəlxalğa statusıku bə nav omə co-səçinətiyon barde əbini.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodati iyan şəxsi dastnıjanəti həxiş hese.

Maddə 4

Hiş kəs bənə kola (nokə) ya şıkrə vəziyyətdə oğate əbini; ğuldorəti iyan ğulə hırıyemon həmməy formonda ğadəğan kardə bedə.

Maddə 5

Hiş kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çay ləyoğati bə ji varda ğeyri-insonə mınəsibəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bibu ıstə həxe subyekti zıneyəti həxiş heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vadə bərobərin iyan qanuni tərəfikü bərobər şıklədə ıstəni mıdafiə həxjon hestişone. Həmmə insonon ın Bayonnomə dəcvoniya har curə co-vijnıyationku, bə jaləvonə co-vijnıyation har curə cəhdiku bərobər şıklədə mıdafiə həxjon hestişone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiya ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniya vaxtədə səlohiyətinə milliyyə məhkəmon tərəfikü ıstə həxon mıdafiə karde həxiş heste.

Maddə 9

Hiş kəs ıstənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzini.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çay həx iyan vəzlfon təyin kardəyo iyan bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosi be mıyyəyən kardəyo, bəçay koy mistəğilə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyan çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şəraitədə diyə kay həxiş heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittiombıə har qılə şəxs tova çay qıno bəçay mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oğə məhkəmə ıstintağədə de ğanuniya ro sıbut be, beqıno hisobbe həxiş heste.

2. Hiş qılə şəxs de milliyyə ğanundoəti iyan de beynəlxalğa həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hisob nıbə hərəkət iyan behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzini. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzini.

Maddə 12

Hiş qılə şəxs bə şəxsiya, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqiniyəti, bəyandı məktub nıvişte nınəkiliyəti, başta şərafı iyan nufuzi ıstənbəsə ğəsdi məruz be əzini. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyan ğəsdi çı ğanuni tərəfikü mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. Har qılā şəxsi har qılā məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyan jimonə vırə səçiniye həxiş heste.

2. Har kəsi iştən olkən daxil be şərti har qılā məmləkət tərək karde iyan baştə olkə oqarde həxiş heste.

Maddə 14

1. Har qılā şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqo nəve, həmçinin çı pənohqoədə istifadə karde həxiş heste.

2. Çı həxədə həğiğətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyan prinsipən zidd hərəkətonku bə nav oma təğibon vaxti istifadə karde əbini.

Maddə 15

1. Har qılā şəxsi vətəndoşəti həxiş heste.

2. Hiç kəs iştənbəsə vətəndoşətiku, iyan vətəndoşəti dəqişkarde həxeku məhrum karde əbini.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyan jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılā məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyan kəxıvandbe həx hısteşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çəy dəcvonə vaxtədə çı eyni həxonku istifadə kardədən.

2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyan tam rozi beədə dəbastə bedə.

3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiə iyan sərqrupə vahide, çəy çı cəmiyyəti iyan devləti tərəfikü mıdafiabey həxiş heste.

Maddə 17

1. Har qılā şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mılkiyət xıvandbey həxiş heste.

2. Hiç kəsi iştənbəsə çı mılkiyəto məhrum karde əbini.

Maddə 18

Har qılā şəxsi fikir, vicdon iyan din ozodəti həxiş heste. Bı həxe iştə dini iyan etiğati dəqiş karde ozodəti, baştə dini iyan bova kardəyon təhsil, dıvo kay, dini iyan ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılā şəxsi əğıdā iyan əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be manəə bə əğıdā malikbe iyan informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şikrə nıbə de dilipiye vasitəon nəve, ya bə dast varde, pevilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılā şəxsi bə dinc yığıncəğon iyan assosiasiyon ozodəti həxiş heste.

2. Hiç kəsi bə konsə qılā assosiasiya uzvəti məcbur karde əbini.

Maddə 21

1. Har qılā şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vıjniyabıə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.

2. Har qılā şəxsi iştə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobar imkonı həxiş heste.

3. Xəlği iradə çı iqtidara hakimiyəti əsas bəninə; In iradə iştəni de nunəkılə sədodoymona roy, umumiya iyan bərobərə vijoniya həxe, ya sədodoymona ozodati təmin bıka de co eynimənəynə forməyon dəvoniya bıa mıtəmadi iyan soxtə nıkardemonə vıjınon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyəti uzv təki sosialə mıdafiəş bəninə iyan de milliye ya beynəlxəlğə hamkoəti roon, har devləti soxtəmoni iyan pesurson dairədə çay layoğəti mıdafiə iyan şəxsiyəti ozodə ovciyo iqtisadiya, sosialə iyan mədəniyə sahonədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy vıra saçın karde, ədolətinə iyan çokə ko şərəiti bey, iyan bekoəti mıdafiə bey həxiş heste.

2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vıjiniyəti nıbıa bo i curə koy i curə zəhməthəx say həxiş heste.

3. Har kobıkə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom bıa, çay iştəni iyan xeyzoni loyiğinə quzoroni təminbıkə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş say həxiş heste.

4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan iştə sosialə marağon mıdafiə kardeyo bə həmkaron ittifağı uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohat, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyan maaş doə bıa mıtəmadiyə məzuniyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi iştəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardeyo lozimbıa hardemon, takanemon, tibbiyə xıdmət, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbıa jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandeəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi iştəniku bə şıkrənıbə səbəbonku jimonə vasitəon qın kardeədə bə təminatı həxiş heste.

2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiye ğeydi iyan koməq say həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohiku bəkanə movardəbıa hırdənən i curə sosialə mıdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil say həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiya təhsil bepul bəninə. İbtidaiyə təhsil icbari bəninə. Har kəsi bo texnikiyə iyan pişə təhsili səyo imkanış bəninə. Ali təhsilən de har kəsi ğabiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə miyəssər bəninə.

2. Təhsil - bo insoni şəxsiyəti tam inkişafıyo iyan bə insoni həxon iyan bə əsasınə ozodəti hurməti zyod kardeyo səbəro kardə bəninə. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyəndi dərəsemon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardeyo iyan İbıa Milləton sulhi oğəte sahədə fəaliyəti nişo doyo koməq kardənine.

3. Valideynon boştə hırdəsininə ağılon təhsili novi saçın kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyəti mədəniyə jimonədə iştirək karde, hınəsənəti həzz say, elmiyə tərəğğiyədə iştirək karde iyan çay foydəku istifadə karde həxiş heste.

2. Har qılə şəxsi mıallif bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə maydon beşə maddiye iyan mənəviyə mənəfeyon noğə doyo həxiş heste.

Maddə 28

Har qılā şəxsi bın Bəyonnomədə əks bıə həx iyan ozodətion tam təminbıə sosialə iyan beynəlxəlğə reçini həxiş heste.

Maddə 29

- 1. Har qılā şəxsi əncəx çəy ozod iyan tam inkişafış mımkunbıə cəmiyəti vadə vəzifonış heste.*
- 2. İştə həx iyan ozodətion bə əməl vardeədə har qılā şəxs əncəx bə jəlavonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ğanuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodətion zine iyan bəvon hurmət be təminatıku, iyan demokratikə cəmiyəti əxlaqiyyə, ictimaiyyə, asayışə iyan umumiyə rifahə tələbon bə vıra rosne məğsədi təmin kardəyku bə nav bo.*
- 3. In həx iyan ozodətion bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipon zidd nibənine.*

Maddə 30

In Bəyonnomədə hiççi bə konsə qılā devlati, bə şəxson qrupi, iyan bə co-co şəxson Bəyonnomədə elanbıə həx iyan ozodətion məhv kardeyo səbərobıə de har qılā fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılā joğə hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbini.
